

**Sikkerhed og
arbejdsmiljø
ved produktion
af juletræer og
pyntegrønt**

FORORD

Der er nedsat 5 Branchefællesskaber for Arbejdsmiljø (BFA) som består af repræsentanter fra arbejdsmarkedets parter.

BAU Jord til Bord er en del af BFA Transport, Service-Turisme og Jord til Bord.

Denne branchevejledning om Sikkerhed og arbejdsmiljø ved produktion af juletræer og pyntegrønt er udarbejdet af Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg. Udvalget er et permanent udvalg under BAU Jord til Bord. Udvalget beskæftiger sig med arbejdsmiljø indenfor brancherområderne: landbrug, skovbrug, gartneri og anlægsgartneri. Udvalgets sammensætning, formål og opgaver kan du læse om på hjemmesiden baujordtilbord.dk

Arbejdstilsynet har haft branchevejledningen til gennemsyn og finder, at indholdet i den er i overensstemmelse med arbejdsmiljøloven. Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledningen som den foreligger, og har ikke taget stilling til om den dækker samtlige relevante emner inden for det pågældende område.

Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg

Tlf. 87 40 34 00

E-mail: jordbruget@baujordtilbord.dk

Arbejdstagersekretariatet

E-mail: baujordtilbord@3f.dk

INDHOLD

Juletræer og pyntegrønt	3
Plantning	3
Renholdelse og bundklipping af små juletræer	3
Formning af juletræer	4
Klipning af pyntegrønt	6
Klipning – Jord	6
Klipning – Lav	8
Klipning – Høj	9
Bundtning og udbæring	10
Fældning af juletræer	12
Motorsav	12
Mekanisk fældning	13
Rydningssav (kratrydder/buskryster)	13
Afpudsning af stab	14
Netning	14
Rotation mellem arbejdsopgaver	14
Transport i skoven	15
Læsning, palletering og transport	15
Centralt indrettede læsepladser	15
Arbejdsmiljø	17
Arbejdstøj	17
Arbejdets tilrettelæggelse	17
Arbejdsskader	18
Arbejdspladsvurdering	18
Litteratur/Information	19
Bekendtgørelser m.v.	19
Yderligere information	19

JULETRÆER OG PYNTEGRØNT

Plantning

Arbejdet med plantning skal udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt korrekt uden risiko for helbredsskader.

Plantning udføres både manuelt og maskinelt.

Ved manuel plantning skal der, for at undgå gener og helbredsskader, anvendes arbejdsmetoder og egnede tekniske hjælpemidler, som sikrer ergonomisk korrekte arbejdsstillinger.

Ved plantning af dækrodsplanter anvendes planteredskaber, såsom plantetasker og planterør, så man undgår belastende arbejdsstillinger under plantearbejdet. Ved korrekt brug af planterør foregår arbejdet i en god arbejds højde.

Ved plantning skal der tages hensyn til vejrliget, således at gener fra kraftig sol, regn og kulde undgås.

Ved maskinel plantning, hvor maskinen sætter planten i jorden, undgås rygbelastninger i modsætning til når føreren sidder foroverbøjet og placerer planten i planteskipperen.

Arbejdspladser skal være indrettet ergonomisk korrekt med mulighed for individuelle tilpasninger, så flere personer kan benytte samme pladser. Sæder skal være affjedret og skal kunne indstilles efter den enkelte persons vægt og mål.

Arbejdet bør tilrettelægges varieret, så der ikke arbejdes for længe ad gangen i de samme arbejdsstillinger eller med de samme arbejdsbevægelser.

Unødige fysiske belastninger samt uhensigtsmæssige arbejdsstillinger og -bevægelser skal undgås.

Renholdelse og bundklipping af små juletræer

Manuel bundklipping af juletræer bør ske så tidligt som muligt, og helst inden træerne er 1 meter og således, at der efterlades 3-4 grenkranse. Hvis klippingen gennemføres på dette tidspunkt, er det muligt at bundklippe samtlige grene stående i god arbejdsstilling.

Fordelene ved denne træhøjde er følgende:

- Grentykkelsen for de grene der skal klippes, er lille
- Man undgår at skulle kravle på knæ i terrænet
- Man undgår uhensigtsmæssige arbejdsstillinger for at nå ind til stammen og klippe

Det er under alle omstændigheder vigtigt, at vælge den rigtige saks, som passer til hånden og opgaven.

For at undgå unødige fysiske belastninger ved større opgaver, skal der anvendes egnede tekniske hjælpemidler. Hvis det er muligt kan der også indføres jobrotation. Arbejde under knæhøjde skal begrænses mest muligt.

JULETRÆER OG PYNTEGRØNT

Anvendes traktor til mekanisk rensning mellem juletræerne, skal traktoren være forsynet med ergonomisk korrekt udformet førersæde. Sædet skal være affjedret og skal kunne indstilles efter førerens vægt og mål. De enkelte indstillings- og betjeningshåndtag skal være lette at betjene og placeret inden for normal rækkevidde.

Hvis der foretages bundklipning på større arealer, kan der anvendes portaltraktorer med påmonteret stabfræser. Hvis en stabfræser monteres på mindre redskaber

skal man være opmærksom på, at der er ordentlig afskærmning. Der skal tages hensyn til vejrliget, hvis der ikke er kabine på maskinen.

Formning af juletræer

Der er forskellige metoder ved bredde, kegle og topskudsregulering af juletræer;

Topskudsregulering af juletræer kan foregå manuelt, med en Top-Stop tang eller Træbremse, hvor man snitter i sidste års topskud for at reducere saftstrømmen, eller ved kemisk vækstregulering.

JULETRÆER OG PYNTEGRØNT

Ved kemisk regulering påføres top-skuddet i vækstperioden et hormon som hæmmer væksten. Midlet påføres enten ved afskærmet sprøjtning eller det rulles på med en EasyRoller. Ved at rulle væksthormonet på undgås sprøjtetåge og beholderen er samtidig lettere at bære end rygspøjtjen.

Ved brug af væksthormoner, f.eks. Cerone (Ethephon) eller Pomoxon (1-naphthyleddikesyre), skal der anvendes personlige værnemidler.

Ved udbringning og opblanding af produkterne skal der anvendes egnet beskyttelsesdragt, støvler, handsker samt helmaske med A₂P₃ filter, når der sprøjtes over knæhøjde. Ved sprøjtning under knæhøjde kan en halvmaske benyttes.

De personlige værnemidler skal være modstandsdygtige overfor de anvendte bekæmpelsesmidler – følg altid brugsanvisningen. Ved arbejde med sprøjtning kræves sprøjtecertifikat/sprøjtebevis.

Manuel bredderegulering foretages med egnede tekniske hjælpemidler, f.eks. håndsaks, håndhækkklipper eller sabler. Dette arbejde skal udføres, så arbejde over skulderhøjde begrænses mest muligt.

Maskinel bredde- eller kegle-regulering kan foretages med portaltraktor eller motormanuelle hækklippere. Ved brugen af hækklippere bør arbejdet indgå i jobrotation, så uheldsmæssige arbejdsstillinger mindskes mest muligt.

KLIPNING AF PYNTEGRØNT

Klipning – Jord

(0-2 m)

Manuel klipning

Ved manuel klipning af pyntegrønt i 0-2 m højde anvendes hovedsageligt håndsakse, grensakse eller grensave.

Manuelle håndsakse bør ikke anvendes ved grentykkelse over 15-20 mm, da dette vil forøge arbejdsbelastningen væsentligt.

Saksene skal løbende vedligeholdes og smøres for at undgå, at arbejdsbelastningen øges.

Ikke alle fabrikater/modeller er lige velegnede til klipning af pyntegrønt. Ved valg af saks skal der tages hensyn til følgende:

Klippetrykket

Ved klippetrykket forstås det tryk, hvormed hånden skal påvirke håndtagene for at klippe en gren af en bestemt tykkelse over. Klippetrykket skal være så lille som muligt.

Håndtagets udformning

Håndtaget er den vigtigste del på saksen. Saksen skal ligge godt i hånden. Håndtagene skal sidde så tæt sammen, at alle fingre kan nå omkring. Desuden skal den være beklædt med et materiale, så hånden ikke glider.

Skærets udformning

Saksenes skær kan være udformet med knivskær eller sakseskær. Til klipning af pyntegrønt er sakse med knivskær bedst egnede, idet klippetrykket for disse er mindst.

Knivskærstypen kan være konstrueret så anlægget bevæger sig under klipningen, hvilket reducerer klippetrykket. Skæret skal være tyndt og skarpt. Skæret slibes eller udskiftes efterhånden som det sløves, idet klipning med et sløvt skær kræver langt flere kræfter.

Fjedrende stop

Saksene bør være forsynet med fjedrende stop, for eksempel gummiklodser, der standser håndtagene, når de lukkes sammen.

KLIPNING AF PYNTEGRØNT

Vægt og lås

Saksens vægt bør ikke overstige 300 g. Saksene skal have en pålidelig lås til fastlåsning i lukket tilstand. Låsemekanismen skal kunne betjenes med handsker, men må ikke gå så nemt, at den låser eller åbner utilsigtet.

Maskinel klipning

Redskaber til maskinel klipning omfatter eldrevne, trykluft- og hydraulikdrevne sakse.

Tilstedeværelsen af batterier, cylindre, koblingsmekanismer og slanger gør redskaberne tungere. Men den nedsatte belastning af håndleddet ved selve klipningen betyder, at belastningerne totalt set bliver mindre for klipperen.

Når der anvendes maskinelle håndsakse, skal man være opmærksom på risikoen for afskæ-

ring af den "frie hånds" fingre (den hånd som ikke holder saksen). Den frie hånd skal derfor sikres.

Især ved anvendelse af trykluft-saks skal man være opmærksom på risikoen, da den foretager et hurtigt klip når den aktiveres, uden muligheder for at stoppe den, når den først er aktiveret.

Ved valg af maskinelle redskaber skal man være opmærksom på følgende:

- Saksen skal være forsynet med en sikring, der kan fastlåse betjeningsgrebet så saksen ikke utilsigtet lukker sig.
- Saksen skal have to-punkt aktivering eller dødmands-knapfunktion.
- Trykluftdrevne håndsakse skal være udstyret med to-håndsaktivering.

KLIPNING AF PYNTEGRØNT

- Saksen skal være udformet ergonomisk korrekt og ikke være for tung.

En kort stangsaks med 1 meter skaft og stangsakse med glidende længdeindstilling og selvudløsning, når saksen trykkes mod grenen, er både ergonomisk og sikkerhedsmæssigt en god løsning.

Klipning – Lav

(2-6 m)

Med stangsakse, -knive og -save kan klipning udføres fra jorden i op til 5-6 m højde. Ved anvendelse af stangredskaber opnås stor aktionshøjde og manøvredegytighed, hvorved risikofyldt arbejde med stige eller klatring kan undgås. Arbejde med armene over skulderhøjde skal begrænses mest muligt.

Klipning af pyntegrønt med stangredskaber skal begrænses mest muligt, da det medfører arbejdsstillinger hvor nakke- og skuldermuskulatur belastes uhensigtsmæssigt.

Belastninger bør nedbringes mest muligt ved:

- at anvende lette og ergonomisk korrekt udformede stangredskaber, samt sørge for at redskaberne er vedligeholdte
- at anvende maskinelt drevne redskaber, f.eks. trykluftssaks på stang
- at arbejdet planlægges og tilrettelægges, så der er mulighed for at skifte mellem forskellige

arbejdsstillinger og arbejdsbevægelser, f.eks. ved at veksle mellem forskellige arbejdsopgaver eller indføre pauser.

Klippeskæret kan aktiveres ved teleskoptræk eller snoretræk. Teleskoptrækkets arbejdsprincip kan være mindre belastende for klipperen end snoretrækkets, men det afhænger af hvilken arbejdsteknik der anvendes. Man skal derfor vælge det princip, der passer én bedst.

Når der anvendes stangsakse,

KLIPNING AF PYNTEGRØNT

---

skal de nedklippede grene efterfølgende tilskæres, så de får den korrekte længde. Dette arbejde kan med fordel indgå i jobrotation sammen med sortering, bundtning og udbæring.

Det er også muligt at anvende ikke løftbare transportable platforme i ca. 4 meters højde monteret med rækværk.

Anvendelsen af 3-4 m stiger, kombineret med håndsakse skiftevis med stangsaksen, giver mulighed for skifte mellem forskellige arbejdsstillinger og arbejdsbevægelser.

Klipning – Høj

(over 5 m)

Arbejdsplatforme/ personløftere/lifte

Ved klipning af pyntegrønt i over 5 meters højde bør der anvendes arbejdsplatforme eller transportable personløftere.

Transportable personløftere (lifte) med kurv eller arbejdsplatform skal opfylde arbejdsmiljølovgivningens bestemmelser for tekniske hjælpemidler. Nye maskiner skal være CE-mærket.

Der stilles følgende krav:

Ved enhver levering, udlejning m.v. skal der medfølge en brugsanvisning på dansk om betjening, brug og vedligeholdelse, og denne skal opbevares ved personløfteren.

Mindst én gang hver 12. måned skal personløfteren gennemgå et hovedeftersyn, afprøves og prøvobelastes af leverandøren eller anden sagkyndig.

Ved opstilling skal det sikres, at underlaget kan bære.

Unge under 18 må ikke beskæftiges som fører eller operatør og må ikke udføre arbejde i arbejdskurv over 5 meters højde.

Kurven skal på alle sider have et solidt rækværk med en håndliste i en højde af 1,1 m over arbejdsstandpladsens gulv, en knæliste 0,5 m under håndliste og en 0,15 m høj fodliste, som slutter tæt til gulvet. Som sikring imod, at personer kan glide ud, eller værktøj og materialer kan falde ned, kan rækværket være udfyldt med plade eller solidt net.

Før at undgå klemning af hænder skal der være anbragt en håndliste 100 mm indenfor og 100 mm over indhegningens overkant.

Låge i indhegning må ikke åbne udad. Den skal være selvlukkende og forsynet med solidt og automatisk virkende lukketøj.

Umiddelbart ved adgangen til kurven skal der være en tydelig angivelse af den største tilladte belastning.

Styring af kurvens bevægelser må under arbejdets udførelse kun ske med betjeningsorganer på kurven.

KLIPNING AF PYNTEGRØNT

Bevægelserne skal standse, når betjeningsorganet slippes (dødmandsknapfunktion).

På undervogn eller køretøj skal der være en indretning til at sænke kurven i nødstilfælde. Løfteren må kun benyttes, når der på stedet er en person, som i en nødsituation kan sænke kurven. Personen må ikke opholde sig under personløfteren eller i det område, hvor de nedklippede grene falder ned.

Personen i kurven skal være fastgjort til kurven med faldsikringsudstyr bestående af sikkerhedssele og sikkerhedslinje. Flytning af selve personløfteren må kun ske med kurven ubemandet.

Topbeskæring

Topbeskæring og klipning af pyntegrønt ved klatring må kun udføres af personer, der har gennemgået Skovskolens kursus i topkapning, grundlæggende og udvidet klatring eller tilsvarende oplæring. Undtaget herfra er topbeskæring og topkapning fra arbejdsplatform.

Opstigning i træer ved hjælp af stiger og klatring i grene, må af sikkerhedsmæssige årsager ikke forekomme.

Hvis klipningen sker under klatring, skal der bruges faldsikringsudstyr med bælte og gjord. Hvis der arbejdes alene, skal arbejdet udføres med regelmæssigt tilsyn i løbet af dagen.

Stiger

Fra stiger må kun udføres arbejde af kortere varighed. Arbejdet må ikke overskride 1/3 af den daglige arbejdstid og den enkelte periode, hvor der arbejdes fra stige, bør ikke overskride 30 min.

Stiger bør kun anvendes, hvis arbejdsplatforme, personløftere eller andet bedre egnet udstyr ikke kan anvendes.

Den ansatte skal være iført egnet fodtøj med blød, skridsikker sål, når der arbejdes fra stiger.

Der må kun befinde sig én person på stigen ad gangen.

Der må kun anvendes værktøj, der er let, lethåndterligt og énhåndsbetjent. Kun lette og lethåndterlige byrder må bæres ad normale stiger.

Stiger skal opstilles på vandret, fast underlag, hældningen skal være ca. 75 grader.

Ved anvendelse af stiger over 5 meter skal der være fodmand, såfremt stigen ikke er forsvarligt fastgjort for oven.

Bundtning og udbæring

Ved vejning og bundtning af pyntegrønt skal der anvendes egnede tekniske hjælpemidler, som giver de mest ergonomisk korrekte arbejdsstillinger og som kan tilpasses de enkelte brugere i højden.

Det bør så vidt muligt undgås, at

KLIPNING AF PYNTEGRØNT

---

byrder bæres. Kan bæring ikke undgås, skal arbejdet vurderes. I forbindelse med udbæring bør der max. være 20 m til nærmeste kørselsspor. Vægten af de grene/bundter som udbæres må ikke overstige 20 kg hvis byrden bæres tæt ved kroppen, 12 kg i underarmsafstand

og 6 kg i 3/4-armsafstand.

For at minimere belastningen skiftes mellem forskellige arbejdsbevægelser, således kan arbejdsopgaverne skiftevis omfatte klipning, indsamling, bundtning og udbæring til kørselsspor.

FÆLDNING AF JULETRÆER

Typisk sker fældning af juletræer manuelt med motorsav, med mekaniske fældemaskiner eller rydningsav.

Motorsav

Arbejde med motorkædesave skal planlægges og tilrettelægges så det kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Arbejde med motorsav må kun udføres af personer, der har den fornødne indsigt, og som er blevet instrueret i nødvendigt omfang og har tilegnet sig en sikker arbejdsteknik mod ulykkes- og sundhedsfarer. Herunder en sikker startteknik.

FÆLDNING AF JULETRÆER

Der bør anvendes en let motorsav med kort sværd.

Ved savning skal man altid stå med fødderne i bred fodstilling, der giver god balance og have tilstrækkelig plads omkring sig. Anvend skridsikre såler.

Arbejdet med motorsav kræver anvendelse af personlige værne-midler: Bukser og sikkerhedsstøvler med skærehæmmende indlæg, høreværn og hjelm med ansigts-skærm.

Der bør være passende afbrydelser i arbejdet, enten i form af andre arbejdsopgaver eller pauser.

Hvis man arbejder alene, skal arbejdet være planlagt således, at der er kontakt med en anden person mindst 4 gange i løbet af arbejdsdagen.

Unge under 18 år må ikke arbejde med motorkædesav, med mindre det er som led i en erhvervsfaglig grunduddannelse.

Mekanisk fældning

Mekanisk fældning kan ske med en maskine bestående af en rundsavsklinge med tilhørende svingbar beskyttelsesskærm, påmonteret en bevægelig arm på en portaltraktor. Operatøren skal være særligt instrueret i brugen af disse maskiner, bl.a. om sikkerhedsafstand til andre personer i terrænet.

Herudover kan fældning af jule-

træer foretages med en håndskubbet maskine, der med højt hydraulisk tryk klipper stammen over tæt ved jorden. Maskinen har store gummihjul og minder om en havefræser.

Hvis det er muligt og hensigtsmæssigt at anvende mekanisk fældeudstyr, kan de fysiske belastninger reduceres væsentligt.

Rydningssav (kratrydder/buskraydder)

Arbejde med rydningssav kræver anvendelse af personlige værne-midler. Der skal anvendes sikkerhedsstøvler med skærehæmmende indlæg, høreværn og ansigts-skærm. Rydningssaven skal altid have en fast skærm over og ned bag den bagerste del af klingens cirkel. Der må aldrig monteres større klinge end maskinen er lavet til.

Ophængninger bør være indstillet således, at rydningssaven uden berøring hænger i balance med klingens 30-40 cm. over jorden. Et let tryk på håndtagene skal kunne bringe klingens ned i arbejds-højden.

Håndtagene skal kunne indstilles til den enkelte bruger. De skal derfor kunne ændres i længderetningen og drejes rundt.

Selerne bør være brede og polstrede og tilpasset kroppen således, at trykket er lige stort på begge skuldre. Selerne skal være monteret med hofteaflastningsplade.

FÆLDNING AF JULETRÆER

Der skal holdes en sikkerhedsafstand til andre personer. Sikkerhedsafstanden fremgår af leverandørens brugsanvisning. Afstanden skal dog mindst være 10 meter.

Afpudsning af stab

Ved renskæring og afpudsning af rodenden for grene op til nederste brugbare grenkrans på juletræer, bør man undgå at save med sværdspiden, fordi der kan være risiko for kast.

Netning

Formålet med netningen er at pakke træets grene sammen, så håndteringen i forbindelse med pakning bliver lettet.

For netmaskiner skal følgende forhold være i orden:

- Maskinen skal være sikret mod at personen kan fanges af indtrækskrogen ved hjælp af f.eks. afskærmning og stoplinial.
- Kædetræk eller lignende skal være afskærmet mod klemningsfare.
- Betjeningsgrebet skal være sikret mod utilsigtet aktivering (dødemandsgreb).

- Betjeningsgrebet skal gå i neutral stilling, når det slippes.

Rotation mellem arbejdsopgaver

Arbejdet med at fælde, slæbe stammer sammen og sætte net på bør indgå i rotationsordning, da belastningen herved mindskes for den enkelte medarbejder.

TRANSPORT I SKOVEN

Læsning, palletering og transport i skoven

Læsning fra terræn op på vogne eller paller samt transport af juletræer og pyntegrønt skal tilrettelægges, så det kan udføres sundhedsmæssigt forsvarligt.

Palletering

Træerne skal om muligt palleteres, da det kan fjerne meget tungt manuelt arbejde både ved læsning og aflæsning. Store træer bør læses med kran. Der bør anvendes systemer, hvor træet mekanisk bliver transporteret til toppen af pallen, eksempelvis med elevator eller transportbånd.

Ved pakning på transportpaller med komprimerende pakkemaskiner skal der være fornøden afskærmning med hånd- og fodliste. Arbejdsgiveren skal altid sørge for fornøden instruktion/oplæring i arbejdet.

Ingen personer må opholde sig på pallerne under kørsel.

Unødige fysiske belastninger og uhensigtsmæssige arbejdsstillinger eller bevægelser skal undgås.

Egnede tekniske hjælpemidler skal bruges, når det er muligt og hensigtsmæssigt.

Ved manuel transport og læsning skal der være passende afbrydelser i arbejdet, enten i form af andet arbejde eller pauser.

Der skal foretages passende oplæring og instruktion i god arbejdsteknik og korrekt brug af egnede tekniske hjælpemidler.

Centralt indrettede læssepladser

Lysforhold

Læssepladserne skal være velbelyste og tilpasset arbejdsopgaven. Der skal være tilstrækkeligt lys til, at man kan arbejde sundhedsmæssigt forsvarligt. Lyskilderne skal være placeret så højt, at de giver en behagelig form for belysning uden blænding og skyggedannelse.

Læsning af lastbil

Ved manuel læsning, skal læsehøjden sænkes ved at anvende læsseramper, transportører mv.

Ved brug af paller kan der, ved hjælp af palleløfter, læsses direkte fra pallerne til lastbilen. Det letter læssee arbejdet betydeligt. Der kræves gaffeltruckcertifikat, når der anvendes gaffeltrucks, teleskoplæsser mv. i en løftehøjde på over 1 meter.

Pallerne må under læsningen ikke være ophængt i trepunktsophæng på en traktor eller lignende, men skal være placeret på fast stativ eller rampe.

Paller med juletræer eller pyntegrønt kan placeres direkte på lastbilen, således at de forbliver på lastbilen under transporten.

TRANSPORT I SKOVEN

Herved undgår man omlæsning fra palle til lastbil.

Personer, der arbejder med læsning i stor højde på lastbil eller opløftet palle, skal sikres mod nedstyrtning ved anvendelse af faldsikring. Dette gælder også ved afrigning af lastbilens pressening, som kan være meget glat.

Til sikring af de personer, der beskæftiges på lastvogne med at læsse juletræer og pyntegrønt, kan der benyttes et løst rækværk, der stående på lange ben kan fastgøres til lastvognen, således at der etableres rækværk ovenfor lastvognens rig.

Arbejdstøj

Arbejdet med juletræer og pyntegrønt foregår i perioder, hvor vejrforholdene ofte byder på kulde, regn og blæst. Det er derfor vigtigt, at benytte særligt arbejdstøj, som beskytter mod vejrliget uden det hindrer kroppen i at slippe af med den varme, der produceres, når der arbejdes.

Hvis lænden, skuldre- og nakke-region bliver kolde på grund af, at arbejdstøjet ikke beskytter tilstrækkeligt, f.eks. hvis tøjet skiller på midten når man bukkes sig, er der fare for muskel- og skeletlidelser.

Inder- og mellembeklædningen skal kunne absorbere sved eller transportere den væk fra kroppen udad i beklædningen. Det betyder, at man hele tiden er tør og varm inderst mod kroppen.

Yderbeklædningen skal:

- være regntæt og isolere mod kulde
- være tilstrækkelig dækkende ved alle bevægelser
- have god ventilation
- være rummelig, behagelig og ikke snærende
- ikke være for tungt og må ikke hæmme bevægelsesfriheden
- kunne modstå fysiske påvirkninger fra grene m.v.
- være slidstærkt og vaskbart

Handske og ærmer på beklædningen skal være udformet så vand hindres i at trænge ind.

Arbejdets tilrettelæggelse

Generelt gælder, at arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Vær derfor opmærksom på:

- at der gennemføres en passende oplæring og instruktion i god arbejdsteknik og korrekt brug af tekniske hjælpemidler.
- at fastlåste og uhensigtsmæssige arbejdsstillinger begrænses mest muligt.
- at arbejdet tilrettelægges så der er mulighed for, at skifte mellem forskellige arbejdsstillinger og arbejdsbevægelser, f.eks. ved at veksle mellem forskellige arbejdsopgaver.
- at der anvendes egnede og effektive tekniske hjælpemidler i nødvendigt omfang, så unødige fysiske belastninger undgås.
- at tilrettelægge dyrkningen m.h.t. rækkeafstande m.v., så der bliver plads til at anvende personløftere, flytbare arbejdsplatforme m.v.
- at maskiner og værktøj er udformet ergonomisk hensigtsmæssigt.
- at der anvendes særligt arbejdstøj, som beskytter mod vejrliget.

Der skal også ved tilrettelæggelse og udførelse af arbejdet sikres mod ulykkesfarer. Og der skal udarbejdes arbejdspladsbrugsanvisninger for de anvendte sprøjtemidler.

Arbejdsskader

Ved arbejdsskader forstås arbejdsulykker, kortvarige skadelige påvirkninger, pludselige løfteskader og arbejdsbetingede lidelser (erhvervssygdomme). Sker der en arbejdsulykke, der medfører uarbejdsdygtighed i 1 dag eller mere ud over tilskadekomstdagen, har arbejdsgiveren pligt til at anmelde ulykken til Arbejdstilsynet.

Arbejdspladsvurdering

Alle arbejdsgivere med ansatte har pligt til at udarbejde en skriftlig arbejdspladsvurdering (APV), som sikrer, at alle væsentlige arbejdsmiljøproblemer inddrages i virksomhedens arbejdsmiljøarbejde, herunder sygefravær og psykisk arbejdsmiljø. APV'en skal indeholde kortlægning, vurdering og prioritering af arbejdsmiljøproblemerne samt en handlingsplan med opfølgning for løsning heraf. Sikkerhedsorganisationen eller medarbejderne skal inddrages i arbejdet med arbejdspladsvurderingen. APV'en skal gennemføres mindst hvert 3. år og være tilgængelig på arbejdspladsen.

LITTERATUR/INFORMATION

Bekendtgørelser, At-vejledninger m.v.

Lovbekendtgørelse om arbejdsmiljø nr. 674 af 25. maj 2020 med senere ændringer.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 290 af 5. maj 1993 om skiftende arbejdssteders indretning.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1234 af 29. oktober 2018 om arbejdets udførelse.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 612 af 25. juni 2008 om indretning af tekniske hjælpemidler.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 612 af 25. juni 2008 om indretning af tekniske hjælpemidler.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 779 af 28. maj 2020 om indretning af skurvogne og lignende.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1109 af 15. december 1992 om anvendelse af tekniske hjælpemidler med senere ændringer.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1164 af 16. december 1992 om manuel håndtering.

At-vejledning B.1.3 om Maskiner og maskinanlæg.

At-vejledning B.3.1.1 om Brug af transportable stiger.

At-vejledning B.5.1.1. om Arbejde med motorkædesave.

At-vejledning D.1.1. om Arbejdspladsvurdering.

At-vejledning D.2.8. om Fældnings- og skovningsarbejde

At-vejledning D.3.2 om Ensidigt, belastende arbejde og ensidigt, gentaget arbejde.

At-meddelelse nr. 2.04.3 om Transportable personløftere med arbejdsstandplads.

At-meddelelse nr. 2.04.4 om Anvendelse af en- og flersøjlede personløftere med arbejdsstandplads.

At-meddelelse nr. 4.05.3 om Vurdering af arbejdsstillinger og arbejdsbevægelser.

Sikkerhedshåndbog for skovbruget, BAU Jord til Bord.

APV for Skovbrug, inkl. elektronisk program, finder du på BAU Jord til Bords hjemmeside.

Yderligere information

Yderligere information og branchevejledninger finder du på www.baujordtilbord.dk

Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg

Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N
Tlf. 87 40 34 00
E-mail: jordbruget@baujordtilbord.dk

Arbejdstagersekretariatet

Kampmannsgade 4
1790 København V
E-mail: baujordtilbord@3f.dk

Udgiver:

BAU Jord til Bord,
Jordbrugets Arbejds miljøudvalg

2. udgave: 2008 (pdf-version 2021)

Grafisk support og tryk:
Hornslet Bogtrykkeri A/S

ISBN nr.: 97-8879-1073-458

Vejledningen kan bestilles
eller udskrives via
www.baujordtilbord.dk

